

Evrendeki Son Kayıt • Rodman Philbrick

Türkçesi: Mehmet A. Arıduru • Genç Kitaplar • Roman • 240 sayfa • Önerilen sınıflar: 6, 7, 8, Lise BİLİM ve TEKNOLOJİ • ZAMAN ve MEKÂN • OKUMA KÜLTÜRÜ • ERDEMLER
geçmiş • gelecek • teknoloji • edebiyat • kardeşlik • kusursuzluk • dayanışma • hastalık • cesaret • yalnızlık • bilimkurgu • distopya

Polisiye ve bilimkurgunun Amerikalı yazarı **Rodman Philbrick**'ten, 2001 Amerikan Kütüphaneler Birliği (ALA) "En İyi Kitap", 2001-2002 Isinglass "Genç Okuyucu" Ödülü ve 2000 Gençlik Kütüphaneleri Birliği (YALSA) "21. Yüzyılın En iyi 100 Kitabı" gibi saygın ödüllere değer görülen bir gençlik romanı. Uzak gelecekte, gerçekle hayal arasına sıkışmış, duygulardan yoksun bir topluluğun karşısına mükemmel insan kavramını koyan roman pek çok değeri yeniden sorguluyor. Geçmişe ilişkin her türlü kayıt gibi kitapların da yok olduğu acımasız bir geleceği kurgularken, günümüz dünyasına tuttuğu aynada umudu yansıtıyor.

Dünyayı altüst eden "Büyük Sarsıntı"nın ardından eski metropol kalıntılarında karanlık bir yaşama mahkûm olan "sıradan" çoğunluk mutluluğu sadece beyin burgularıyla tadar. Spaz ise hastalığı nedeniyle bu sanal eğlenceden mahrumdur. Hastalığının, kardeşini etkilemesinden korkan ailesi onu evden uzaklaştırır. Yalnız kalan delikanlı, yaşlı bir bilgeyle tanışır. Bilge, kitapların bile yasaklandığı bu karanlık dünyada, gizlice kitap yazmaktadır. Ancak kız kardeşinin ölmek üzere olduğunu öğrenen Spaz, bilge ve Küçük Surat'la birlikte, hayatlarını riske atarak çok tehlikeli bir yolculuğa çıkar. Yol onları hiç düşünmedikleri bir yere götürecektir...

TARTIŞMA KONULARI...

- 1- Roman, en başta nasıl bir ilk izlenim veriyor; geçmiş ve gelecekle ilgili nasıl bir tablo çiziyor? Kent düzeni için okurun kafasında nasıl bir manzara oluşuyor?
- 2- Spaz'ı yaşlı adamın kâğıtlarını Billy'ye söylemekten alıkoyan ne? Bu davranışa cesaret denebilir mi? Yhazan'ın kutusuna tekrar gitmesi Spaz'ın hangi yönüne işaret ediyor?
- 3- Yhazan, Spaz'ın sara hastası oluşuna nasıl bir yorum getiriyor? Sanki kusurmuş gibi gösterilen hastalık, engellilik vb. insani durumlar, günümüzde de yazarın kurguladığı dünyadakine benzer tepkilerle karşılaşılabiliyor mu? Nasıl?
- 4- Teknolojinin ilerleme hızı düşünüldüğünde, yazar neden uzak gelecekte sara ya da lösemi gibi hastalıkların tedavisini henüz tam bulunmadığını, hatta hala şifacıardan çare arandığını kurgulamış? Koltukları bedene göre şekil alan taktasitlerin, işlevine göre biçim değiştiren odaların bile kullanıldığı bir devirde, yazar neden tıp bilimi için böyle bir düzey hayal etmiş?
- 5- Spaz ve Yhazan'ın ilişkisinde ilk tanışma anından başlayarak duygu grafiğini çizin. Bean'e varmayı hedefleyen yolculuk bu ilişkiyi nasıl şekillendiriyor?
- 6- Yhazan, Maymun Adamlar'ın bölgesinde tekpobaşını kendisini gerçek Mongo'ya götürmesi için nasıl ikna ediyor? Maymun Adamlar'dan hangi yöntemle kurtuluyorlar? Bu yöntem, sizce kurtuluştan başka hangi amaca hizmet ediyor?
- 7- Yhazan'ın bilgeliği ve düşünmeye yönlendirme çabaları Spaz'ı neden kızdırıyor? Bu çabaların amacını gerçekleştirdiğini nasıl anlıyorsunuz?
- 8- Beyne burğu yapmanın ve burğu sürücülerinin günümüzdeki karşılığı ne olabilir? Gazaplar'ın başı Vida Bleek'in, burğu ve malzemelerinin Eden'den geldiğini söylemesi neyi gösteriyor?
- 9- Lanaya'nın kişilik özellikleri neler? En tehlikeli ortamlarda bile korkmaması nasıl açıklanabilir? Onca tehlikeye rağmen sıradanlarla dayanışmasının altında yatan ne?
- 10- Bean'le arasındaki kardeşlik bağı Spaz için ne anlama geliyor? Konu Spaz ve Bean'in kardeşliği olduğunda Charly'nin korkması okura neler düşündürüyor?

- 11- Eden'in idari ve sosyal düzeni hakkında ne düşünüyorsunuz? Lanaya'nın ailesi hangi ifadelerle tanımlanabilir? Lanaya'nın "efendi" olmak üzere yetiştirilmesi günümüz dünyasında neyle benzeşiyor?
- 12- Mavinin, Eden ve Yerleş arasında kilit olmasına ne tür anlamlar yüklemek gerekir? Sizce neden mavi? Eden'in günümüz dünyasının doğal güzelliklerine sahip olması, dünyamızın değeri konusunda bir mesaj olabilir mi?
- 13- Lanaya'nın sıradanları Eden'e getirmesi, annesinin Küçük Surat'ı evlat edinmek üzere saklaması, yetiştirilme biçimlerine dolayısıyla gelişiklik sistemine başkaldırı sayılır mı? Sistem içinde yetişmiş birinin farklı davranması sistemin açığı olabilir mi?
- 14- Spaz, Billy'nin oğlu olduğu gerçeğinden sizce nasıl yararlanabilir?
- 15- Maceranın Eden'da geçen bölümlerinde ve kitabın sonunda distopik havanın yok olduğu söylenebilir mi? Nedenlerinizle birlikte açıklayın.

YARATICI ETKİNLİKLER...

Çalışmaların çoğu online / çevrimiçi ortamda, ekran başında da gerçekleştirilebilir.

- **Örnekleme:** Yazarın uzak gelecekteki insanlar için uygun gördüğü isimleri (Spaz, Yhazan, Zımbacılar, Gazaplar, Eden, Yerleş, Çürükülke, Yasak Kuşak, Engel vb.) listeleyin ve günümüz dünyasındaki izdüşümlerini saptayın. Yazarın neden bu isimleri tercih etmiş olabileceğini, bu üslubun hikâyeye ne kattığını tartışın.
- **Atölye:** Hastalığı nedeniyle aileden atılan Spaz'dan esinlenerek "kusur" ve "kusursuzluk" kavramlarını felsefi olarak irdeleyin. Her iki kavrama yüklenen somut ve soyut anlamları, toplumsal değerler üzerinden çalışın. Sonuçta ortaya çıkan ortak görüşleri listeleyin ve kavramlarla ilgili sloganlar üretin.
- **Sunum:** Öğrenciler 3 kişilik gruplara ayrılınsın. Her grup, bu hikâyedeki gibi distopik dünyada geçen bir kitabı, yazarı, konusu, kahramanları, olay-duygu örgüsü, üslubu ve benzerlerinden ayırıcı özellikleriyle inceleyen bir sunum hazırlasın. Sunumlar tamamlandığında bu distopik kurgularda ortaya çıkan ortak nitelikler belirlensin. Konunun meraklıları için özel bir okuma seçkisi oluşturulsun.
- **Tartışma:** Bilgeliğin ne olduğunu sınıfça tartışın. Bilgili olmak bilge olmak mıdır? Bgeliğin yaşla ilişkisi var mı; yaşlılar bilge midir? Meditasyon nedir ve bilgelik sağlar mı? Bgeliğin ortamla, yaşam biçimiyle, kültürle, görünümle ilişkisi var mı? Tarih boyunca değişik toplumlarda bilge kişiler nasıl algılanmış? Bilge olmak için ne yapmalı? Soruların yanıtlarını araştırın ve somut verilere dayanarak tartışın. Çoğunlukla yanlış bilinen bu kavramın gerçek anlamını ortaya çıkarın.
- **Canlandırma:** Romanın 218-224 sayfaları arasında geçen Lanaya'nın Efendiler mahkemesinde yargılanması sahnesini gönüllü öğrencilerle dramatize edin. Tarafların sözlerini, duygularını ve alt metinleri irdeleyin. Suçlama ve savunmaların günümüz dünyasıyla bağlantılarını bulun.
- **Fotoğraf:** Öğrenciler 4 gruba ayrılınsın. Her grup yalnızlık, dayanışma, sevgi ve cesaret temalarından birini seçerek, bu temanın roman boyunca nasıl işlendiğini incelesin. Bulgularını fotoğraf çekimleri (ya da kısa video vb.) ile ifade ederek renkli ve yaratıcı yollarla diğerleriyle paylaşsın.
- **Araştırma:** Yhazan'ın 228. sayfadaki, "İşler kötüye gittiğinde, dışarıklılar, toplumun dışında olanlar suçlanır," sözünün tarihte izdüşümleri var mı? Geniş düşünerek bu sözün yaşanmışlıklardaki örneklerini bulup çıkarın. Dışarıklılar kimlerdir; toplumun içinde olmak ne anlama gelir, uyum-uyumsuzluk ne kadar görecelidir? Bu kavramları kapsamlı olarak ve mecaz anlamlarıyla ele alın ve ulaştığınız bütün örnekleri paylaşsın. Bakalım ortaya nasıl bir dünya resmi çıkacak?
- **Resimleme:** Kitap çok dramatik sahnelerle dolu. Herkes en etkileyici bulduğu bir sahnenin resmini yapsın. Resimler, digital ya da fiziki olarak hazırlanacak "Evrendeki Son Kayıt Albümü"nde sergilensin.
- **Müzik:** Öğrenciler gruplar halinde çalışarak maceranın Yerleş, Kutular, Zımbacılar, Maymun Adamlar, Gazaplar, Eden gibi değişik bölgelerini tanımlayacak müzikleri önerinsinler. Önerme nedenlerini açıklayarak sınıfa dinletsinler.